

# GOTLANDS HEMBYGDSFÖRBUNDS ÅRSSTÄMMA



den 6 april 2025  
i Kräklingbo bygdegård

## Årsstämodokumentationens innehåll:

Gotlands hembygdsförbunds verksamhetsberättelse 2024	3
Gotländska Ängskommitténs verksamhetsberättelse 2024	11
Årsbokslut 2024	15
Revisionsberättelse 2024	20
Gotlands hembygdsförbunds verksamhetsplan 2025-2026	21
Budget 2025	23

Gotlands hembygdsförbund

Strandgatan 14

621 56 Visby

Telefon: 076-131 67 25

E-post: [kontakt@gotlandshembygd.se](mailto:kontakt@gotlandshembygd.se)



Hemsida: [www.hembygd.se/gotland](http://www.hembygd.se/gotland)

I samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan



*Bilden på första sidan: Norra kvarnen vid Hundlausar i Vamlingbo, renoverad 2024. Foto: Lars Olsson.*

# Verksamhetsberättelse för Gotlands hembygdsförbund 2024

## Styrelse

<b>Ordförande:</b>	Lars Olsson, Ardre
<b>Vice ordförande:</b>	Christer Mårtensson, Halla
<b>Sekreterare:</b>	Per Sundberg, Visby/Gammelgarn
<b>Kassör:</b>	Magnus Röcklinger, Fleringe
<b>Övriga ledamöter:</b>	Gunilla Dahlin, Östergarn, Lotta Landerholm, Gothem, Kjellåke Nordström, Visby, Arne Pettersson, Visby och Jenny Westfält, Visby
<b>Adjungerade:</b>	Anders Lekander, Visby, för Gotländska Ängskommittén och redaktionskommittén för Från Gutabygd, samt kulturarvsutvecklare Anso Norling, Rone, för kansliet
<b>Revisorer:</b>	Margareta Närström, Visby, och Alvar Stenqvist, Vänge
<b>Revisorssuppleant:</b>	Anita Levander, Gammelgarn
<b>Valberedning:</b>	Ann-Christin Wallin, Sanda, Elisabeth Ekman, Havdhem samt Berth Lindblom, Lärbro (sammankallande)
<b>Nomineringskommitté (föreslår kandidater till valberedningen):</b>	Yngve Olsson, Fårö, Marie Andersson, Sanda, Stefan Skimutis, Havdhem

Styrelsen har två styrelseutskott med hög grad av självständighet. Gotländska Ängskommitténs ledamöter omnämns i kommitténs verksamhetsberättelse som redovisas separat och i avsnittet Årsboken Från Gutabygd nedan finns uppgifter om hur redaktionskommittén för Från Gutabygd är sammansatt.

Styrelsen har under året haft nio protokollförda sammanträden, varav ett före årsstämman den 18 februari 2024. Utöver styrelsesammanträden har ledamöterna haft möten inom olika arbetsgrupper och deltagit som representanter för hembygdsförbundet i styrelser för stiftelser och föreningar.



*Styrelsens ledamöter och adjungerade efter styrelsemöte vid Lundarbage i Fleringe den 26 augusti 2024. Från vänster Lars Olsson, Per Sundberg, Anso Norling, Gunilla Dahlin, Jenny Westfält, Magnus Röcklinger, Arne Pettersson, Christer Mårtensson, Lotta Landerholm och Kjellåke Nordström. Saknas gör Anders Lekander. Foto: Anders Lekander.*

## Representation

Ledamöter i förbundets styrelse ingår som representanter för förbundet i styrelser för nio kulturorganisationer. Vid varje sammanträde med hembygdsförbundets styrelse avrapporterar representanterna för respektive organisation, detta för att förbundet ska kunna följa och stödja verksamheterna.

Under detta verksamhetsår har följande ledamöter representerat förbundet i organisationerna (eventuell ersättare anges inom parentes):

<i>Föreningen Gotlandståget</i>	Kjellåke Nordström (Per Sundberg)
<i>Märta och Ingemar Lindquists stiftelse till stöd för föreningen Gotlandståget (Tulestiftelsen)</i>	Christer Mårtensson (Magnus Röcklinger)
<i>Ragnar och Lydia Nilssons stiftelse (Fröjelstriftelsen)</i>	Kjellåke Nordström
<i>Stiftelsen Bläse kalkbruk – industriminne</i>	Magnus Röcklinger
<i>Stiftelsen Gotlands lantbruksmuseum</i>	Christer Mårtensson (Lars Olsson)
<i>Stiftelsen Medeltidsveckan</i>	Lars Olsson (Kjellåke Nordström)
<i>Stiftelsen Vanges museigård</i>	Lars Olsson
<i>Stiftelsen Vike minnesgård</i>	Lotta Landerholm (Gunilla Dahlin)
<i>Gotlands kulturarnätverk</i>	Lars Olsson (Kjellåke Nordström)

## Medlemmar

Gotlands hembygdsförbund hade vid årets slut 72 fullvärdiga medlemmar främst i form av hembygds- och sockenföreningar, samt 13 stödjande medlemmar (lokala museer och andra organisationer). Föreningar som ingår i både Sveriges hembygdsförbund och Gotlands hembygdsförbund samlar drygt 13 000 medlemmar.

Medlemsavgiften har varit 300 kr per år för ansluten förening och 2 kr per år och medlem i respektive förening.

Utöver detta betalar anslutna föreningar 13 kr per år och medlem till Sveriges hembygdsförbund via Gotlands hembygdsförbund. Övriga organisationer och lokala museer med flera betalar för kommande år 3 000 kr varav 2 500 kr går till Sveriges hembygdsförbund

Sveriges hembygdsförbund – som enda organisation på riksnivå med helhetssyn på natur- och kulturarv – arbetar direkt mot politiker och andra intressenter för att slå vakt om kulturmiljön och öka tillgängligheten till kulturarvet på nationell, regional och lokal nivå. Riksförbundet tar löpande fram handfasta metoder för satsningar, såsom de senaste åren *Heimbygdametoden* och *Kulturarvet som besöksmål*.

Genom att vara medlem i Gotlands och Sveriges hembygdsförbund får föreningarna flera medlemsförmåner, bland annat hembygdsförsäkringen och hembygdsportalen. Försäkringen omfattar ansvar, olycksfall, rättshjälp och förmögenhetsbrott. Hembygdsportalen omfattar förutom egen hemsida utrymme för att lagra föreningsgemensam information och stöd för digital samlingsförvaltning. Med portalens funktion *Utforska platsen* kan interaktion med andra aktörer inom kulturarvsturism ske. Läs mer på [www.hembygd.se](http://www.hembygd.se).

Medlemskap i Gotlands hembygdsförbund är nödvändigt för ansökan om anslag ur vissa av donationsfonderna och meriterande för ansökan ur andra av dem. Medlemskapet ger också möjlighet att utse personer som kan tilldelas nationell utmärkelse för avgörande och viktigt arbete inom en lokal förening.

## Gotlands hembygdsförbunds donationsfonder

Gotlands hembygdsförbund hanterar fem donationsfonder ägnade åt kulturarvsvård:

- Ändamålet för *Ture Wahlgrens ängsfond* är underhåll och vård av gotländska ängen och att i övrigt uppmuntra till fortsatt hävd av ängen.
- Ändamålet för *Christer Olssons hembygdsfond* är att stödja underhåll och restaurering av kulturhistoriska byggnader och andra anläggningar.
- *Elisabeth och Gunnar Bachérs fond* avser att främja byggnads- och landskapsvård.
- *David och Tyra Ahlqvists minnesfond* omfattar stöd för byggnadsvård och hembygdsforskning.
- *Hembygdsförbundets hyllnings- och minnesfond* syftar till stöd för det icke-materiella kulturarvet.

I början av 2024 meddelade förbundet att utdelning av medel ur *Elisabeth och Gunnar Bachérs fond* och *David och Tyra Ahlqvists minnesfond* inte skulle ske till sökande under året. Bakgrunden var att förbundet hade påbörjat renoveringen av den norra kvarnen vid Hundlausar i Vamlingbo, som ägs av förbundet, och att avkastningen från de två fonderna behövdes för att finansiera delar av det arbetet.

Under 2024 har styrelsen fått 14 ansökningar om anslag med totalt 386 490 kr och styrelsen har fattat beslut om anslag till åtta sökande med totalt 102 845 kr.

Ur den under 2023 bildade *Christer Olssons hembygdsfond* har anslag getts för renovering av Suderbys kvarn i Hangvar. Med medel ur *Ture Wahlgrens ängsfond* har Gotländska Ängskommittén låtit tillverka en bänk till Erik W Ohlssons minne för placering i Alvena lindaräng i Vallstena.

Anslag ur *Hembygdsförbundets hyllnings- och minnesfond* har getts till Högbysskolan i Hemse för aktiviteter vid Stavgårds i Burs och till Stiftelsen Vike minnesgård för återställande av Skogshagen vid Vike i Gothem. Utöver det har fyra bidrag lämnats för tryckning, dels för böckerna *Dansminnen Gotland* och *Hoburgen och Sundre. Gotlands dramatiska sydspets*, dels för sockenböcker för Bara och Hejde.



*Gistgård vid Gnisvärd, Tofta. Foto: Sofia Hoas.*

## Årsstämman 2024

Den 18 februari 2024 höll Gotlands hembygdsförbund årsstämma i Halla bygdegård. Uppslutningen var stor med över 60 deltagare från 44 olika hembygdsföreningar.

Årsmötet uppmärksammade också de tre senaste årets socknar, Etelhem 2022, Västergarn 2023 och Hablingbo 2024.

Verksamhetsberättelser för Gotlands hembygdsförbund och Gotländska Ängskommittén föredrogs och godkändes. Vidare föredrogs årsredovisning, revisionsberättelse och förslag till vinstdisposition som godkändes, liksom budget och verksamhetsplan för det kommande året. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet.

Lars Olsson, Ardre, omvaldes till ordförande. Vidare omvaldes på två år Magnus Röcklinger, Fleringe, Arne Pettersson, Rone, Lotta Landerholm, Gothem och Kjellåke Nordström, Visby. Per Sundberg, Gammelgarn/Visby valdes in som ny ledamot. Jenny Westfält, Visby valdes in på ett fyllnadsval på ett år. Christer Mårtensson, Halla och Gunilla Dahlin, Östergarn sitter kvar ett år.

Ordföranden tackade Christer Olsson och Kjellåke Nordström för deras förtjänstfulla arbete i Hembygdsförbundet och utnämnde dessa till hedersledamöter.

## Hedersnålar

Vid årsstämman 2024 delades hedersnålar med lagerkrans för förtjänstfullt arbete ut efter nomineringar från Stenkyrka, Vallstena, Västerhejde och Östergarn-Gammelgarns hembygdsföreningar.



*Årets mottagare av hedersnålar. Från vänster Ingegärd Larsson, Stenkyrka, Solveig Ringbom, Stenkyrka, Eva Östman, Östergarn, Leif Medhammar, Västerhejde och Carin Nicklasson, Vallstena. Foto: Sofia Hoas.*

## Samverkan med andra hembygdsförbund.

Vid årets riksförbundsstämma i Gävle under Kristi himmelsfärdshelgen deltog Magnus Röcklinger från Gotlands hembygdsförbund. Flera viktiga beslut fattades av stämman inför framtiden, bland annat att en avgiftshöjning av medlemsavgiften till riksförbundet till 23 kr per medlem genomförs 2026. Gotland har rätt till tre ombud vid riksstämman men det är varje år en stor utmaning att på ett bra och kostnadseffektivt sätt lösa resa och boende för våra ombud.

På höstens verksamhetsforum i Järfälla deltog Lars Olsson och Magnus Röcklinger. Vid dessa årligen återkommande möten arrangerade av riksförbundet möts representanter från samtliga 26 regionala förbund inom hembygdsrörelsen. Under mötet fortsatte samtalet som inleddes vid riksstämman i Gävle om hembygdsrörelsens uppgifter och strategier inför de närmaste kommande åren. Hur anpassar vi oss som en bred nationell idéburen medlemsorganisation inför framtiden, där verksamheten i den enskilda, lokala föreningen utgör ryggraden. Det samtalet kommer också att fortsätta under 2025 genom ett omfattande arbete i riksförbundet som även kommer att inkludera oss i de olika regionala förbunden.

## Aktiviteter under året

Efter att under många år arrangerat ett antal mindre lokala hembygdsträffar runt om hela Gotland valde styrelsen i år att i stället inbjuda alla medlemsföreningar i Gotlands hembygdsförbund till ett gemensamt höstmöte i Hejnum bygdegård i början av november. Mötet blev välbesökt, deltagare kom från hela Gotland, trots regn, mörker och ruskväder. Inledningsvis fick vi en presentation av Hejnum socken och verksamheten i bygdegårdsföreningen, därefter presenterade Studieförbundet Vuxenskolan ett kommande föreningsamverkansprojekt gemensamt för Gotlands hembygds-, socken- och bygdegårdsföreningar. Gäst vid mötet var Jan Nordvall, generalsekreterare i Sveriges hembygdsförbund som äntrade scenen. Jan redogjorde för riksförbundets nuvarande omfattande verksamhet och hur de kommande minskade nationella anslag kommer att påverka hembygdsrörelsen. För att delvis kompensera för dessa minskade anslag kommer en avgiftshöjning av medlemsavgiften genomföras 2026.

Tidigare under hösten arrangerade vi också ett informationsmöte i Sävesalen, Visby, med temat stiftelsefrågor. Sekreteraren Per Sundberg gick igenom civilrättsliga frågor kring stiftelser. Ett tjugotal medlemmar från olika föreningar deltog.

Under oktober månad gästades vi på Gotland av ett gäng med entusiastiska väderkvarnsintresserade ölänningar. Det var medlemmar i Ölands kvarnförening som under ett par dagar reste runt på Gotland och bekantade sig med vår vackra ö och våra väderkvarnar. Flertalet av studiebesöken var på södra Gotland och det pågående restaureringsprojektet av hembygdsförbundets tre väderkvarnar på Hundlausar i Vamlingbo var självklart ett av besöksmålen. Tillfälle gavs vid ett avslutande samkväm i Hamra bygdegård att utbyta idéer och erfarenheter mellan oss gotlänningar och våra gäster från Öland. Ett mycket värdefullt och stimulerande erfarenhetsutbyte för samtliga deltagare.

Gotlands hembygdsförbund var inbjudet till Klinte hembygdsförenings sommarfest vid Värsändegården i början av augusti. Föreningen firade sitt 75-årsjubileum i ett underbart sommarväder. Tal, sång och musik och ett intressant föredrag av Åke G Sjöberg och även vi från hembygdsförbundet fick framföra våra gratulationer och lyckönskningar till den jubilerande föreningen.

Vid årsstämman 2024 fick Sanda hembygdsförening ett diplom då den firat 100 år som hembygdsförening.



*Nyrenoverad strandbod och tun vid Vike i Boge. Foto: Lotta Landerholm.*

## Kansli

Förbundets kanslifunktion utförs enligt avtal av Gotlands Museum. I uppgifterna ingår bland annat att föra protokoll vid styrelsens sammanträden, post- och e-posthantering, utskick av nyhetsbrev, uppdatering av hemsidan och Facebooksidan, marknadsföring, stöd vid distribution av Från Gutabygd, lager, arkivering och utbildningsarrangemang. Det är främst Anso Norling och Lisen Karlsson som arbetar med detta. De har också kontinuerlig kontakt med medlemmar och Sveriges hembygdsförbunds kansli.

Under året har åtta nyhetsbrev skickats via e-post till medlemsföreningarna. Vidare är hemsidan – [www.hembygd.se/Gotland](http://www.hembygd.se/Gotland) – liksom Facebooksidan en viktig kanal för att informera medlemmarna.

## Från Gutabygd 2024

Gotlands hembygdsförbunds årsbok, *Från Gutabygd*, släpptes den 1 juni vid Myrbacka bygdegård i Hablingbo med anledning av att Hablingbo utsetts till årets socken 2024, något som också uppmärksammas i boken. Boksläpp ordnades även på Bungemuseet. Bungemuseet och det intilliggande flygmuseet finns med i boken med var sin artikel.

Boken köps huvudsakligen av hembygdsföreningarna som i sin tur säljer vidare till sina medlemmar och andra. Den finns också att köpa via bokhandlarna Wessman & Pettersson i Visby och Hemse Krut och Pappershandel på Hemse, liksom i museibutiken på Gotlands museum. Boken kunde även att köpas på Margus gårdsbutik i Hablingbo (med anledning av årets socken). Av årets upplaga, 800 exemplar, fanns knappt 100 ännu kvar osålda vid årets slut. Tack vare generösa bidrag från Sällskapet DBW, Ragnar & Lydia Nilssons stiftelse och Wilhelmina von Hallwyls Gotlandsfond har boken kunnat erbjudas till hembygdsföreningarna till ett rimligt pris.

Redaktionen för *Från Gutabygd 2024* bestod av Anders Lekander, Visby, Sofie Regnander, Vamlingbo, Anna Säve-Söderbergh, Visby, Ing-Marie Tellström, Öja, och Clary Winberg, Lärbro. För den grafiska utformningen svarade Carlgrens Ord & Bild. Inför årsboken 2025 har Clary slutat på egen begäran och ersatts av Per Leino, Visby.

Boken 2024 var på 248 sidor och hade inget särskilt tema utan innehöll artiklar med blandat innehåll. Verksamheten vid Vike minnesgård uppmärksammades liksom att Gotländska Ängskommittén fyllde 80 år. Några artiklar avhandlade Gotlands bebyggelsehistoria. Två händelser under andra världskriget, baltflyktingarna och bombplanet på Mästermyr finns beskrivna i boken. Hembygdsvänner som gick ur tiden 2023 var Erik W Ohlsson och Mats Ahlby och fick sina minnesrunor i boken. Artiklar kom också från de gotländska hembygdsföreningarna, där olika lokala företeelser lyfts till en större publik. Stående inslag är hembygdsförbundets årsberättelse, inklusive Ängskommitténs (2023), Fäi-Jakåpräistagare (2023) och under 2023 utgivet Gotlandica.

## Fastigheter, byggnader och nyttjanderätter

Gotlands hembygdsförbund äger fastigheterna Östergarn Grogarns 3:1, Östergarn Bergängen 1:2 och Träkumla Tjängdarve 1:11. De två förstnämnda fastigheterna är samtaxerade till 450 tkr kronor. Fastigheterna på Grogarnsberget är i stora delar skyddade som naturreservat och Natura 2000. Fastigheten Tjängdarve omfattar Anglarve änge som hävdas av Träkumla hembygdsförening.

Fastigheterna och byggnaderna som är upptagna till sammantaget 7 000 kr i räkenskaperna, har kommit att ägas av Gotlands hembygdsförbund för att bedömningen varit att det har funnits behov av skydd mot exploatering. Hembygdsförbundet ser regelbundet över innehavet och i det fall förbundet bedömer att de natur- och kulturhistoriska värdena är tillräckligt skyddade ändå, övervägs överlåtelse av tillgångarna.



Fastigheten Bergängen har skänkts till hembygdsförbundet med det uttalade syftet att den för all framtid ska vara obebyggd. Av detta skäl anser förbundsstyrelsen att en försäljning inte kan ske annat än till Naturvårdsverket och i sådana fall i samband med en införlivning i det angränsande naturreservatet Östergarnsberget.

Utöver nämnda fastigheter äger förbundet fyra kvarnar på ofri grund. Det är Halvands kvarn i Garde och de tre kvarnarna vid Hundlausar i Vamlingbo. Dessutom har förbundet genom nyttjanderättsavtal ansvar för tillsyn och skötsel av kvarnarna vid Lauters och Langhammars på Fårö, med bistånd från lokalboende och Fårö hembygdsförening. För tillsyn av Halvands i Garde finns ett nyttjanderättsavtal med Garda hembygdsförening.

Under 2023 inventerade förbundet i samarbete med Vamlingbo sockenförening och Hoburgs hembygdsföreningen renoveringsbehovet för kvarnarna vid Hundlausar. Den norra kvarnen har under det gångna året genomgått en omfattande renovering som avslutades i oktober 2024. De totala utgifterna för renoveringen överstiger 450 tkr och har finansierats dels med bidrag från Länsstyrelsen, dels med anslag ur förbundets egna donationsfonder.

Förbundets avsikt är att också de övriga två kvarnarna ska renoveras och arbetet med den södra kvarnen påbörjades i slutet av 2024. Ansökningar om stöd för renoveringen har gjorts hos *Konung Gustaf VI Adolfs fond för svensk kultur* och *Wilhelmina von Hallwyls Gotlandsfond* samt hos Länsstyrelsen - stöd för kulturhistoriska miljöer.



*Mästerby änge. Foto: Sofia Hoas.*

## Övrigt

Utmärkelsen Årets hembygdsbok har instiftats av Sveriges hembygdsväsende för att uppmärksamma hembygdslitteraturen. Varje år ger landets 2 000 hembygdsväsende ut runt 1 300 skrifter som på olika sätt berättar om lokalsamhällets människor, miljöer och utveckling. Under 2024 nominerade Gotlands hembygdsväsende Etelhems sockenbok till utmärkelsen. Boken kom med till det slutliga urvalet men vinnare blev Gästriklands hembygdsväsendes årsbok.

Gotlands hembygdsväsende ingår i nätverket Gotlands kulturarvsnämnd som samlar de offentligt finansierade aktörerna som arbetar med kulturarvsfrågor på Gotland. Nämnden träffas två gånger per år och syftet är att effektivisera och stärka kulturarvsarbetet på Gotland. Detta görs genom att lyfta aktuella frågor, utbyta information och ta initiativ till gemensamma projekt. I kulturarvsnämnden ingår utöver hembygdsväsendet: Gotlands Museum, Landsarkivet i Visby, Länsstyrelsen i Gotlands län, Region Gotland, Uppsala universitet Campus Gotland och Visby stift. Region Gotland har ordförandeskapet och kulturarvsutvecklaren är sekreterare.

Gotlands hembygdsväsende är intressent i projektet *ARVET – hållbar kulturarvsutrustning* och ordföranden Lars Olsson sitter i styrgruppen. ARVET ska stärka hållbarhet och bärkraft för kulturarvets bestånd genom kunskap, nytänkande och nya samarbeten. Projektet erbjuder tre program inom affärsutveckling, hitta nya krafter och platsutveckling. Det är ett treårigt projekt finansierat av EU och Region Gotland.

Gotlands hembygdsväsende fungerar som remissinstans åt bland andra Länsstyrelsen i Gotlands län, Region Gotland och Sverige hembygdsväsende.

Gotlands hembygdsväsende äger den så kallade Sparrekonsten, vilken omfattar 495 tavlor. Konsten är deponerad hos Gotlands Museum och visas i olika sammanhang på ön.



*Fluntinge i Grötlingbo. Foto: Sofia Hoas.*

Gotlands hembygdsväsende tackar alla medlemmar för ett fint hembygdsår.

# Verksamhetsberättelse för Gotländska Ängskommittén 2024

Gotländska Ängskommittén bildades 1944 som en självständigt arbetande, permanent inrättad, kommitté inom Gotlands Hembygdsförbund och har sedan dess verkat för det gotländska hävdade ängets bevarande. Gällande reglemente för Gotländska Ängskommittén fastställs av Gotlands Hembygdsförbunds styrelse, dit kommittén rapporterar om sin verksamhet.

## Ledamöter

**Hjalmar Croneborg** (ordförande, kompetens), **Anders Lekander** (vice ordförande och sekreterare, Naturskyddsföreningen), **Göran Allard** (kompetens), **Annika Forslund** (Länsstyrelsen Gotland), **Gunnar Kotz** (Stiftelsen Liljewalchska Donationen), **Arvid Mickelåker** (Prästlönetillgångar i Visby stift), **Line Obermeier** (Prästlönetillgångar i Visby stift, ersättare), **Daniel Nygren** (kompetens) och **Astrid Dale** (Skogsstyrelsen, Östra Svealand-Gotland distrikt) och **Evelina Lindgren** (regionekolog, Region Gotland). Evelina har varit mammaledig under 2024 och då ersatts av **Sebastian Bolander**, också han regionekolog. Region Gotland har möjlighet till två representanter i kommittén, men har under 2023 inte utnyttjat den plats som representerar Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen. Ny förstärkning i Ängskommittén 2024 är **Ulrika Ridbäck** (Gotlands museum). De flesta ledamöterna är även själva aktiva ängshävdare.



*Gotländska Ängskommittén vid möte 16 januari 2025. Från vänster Hjalmar Croneborg (ordf), Göran Allard, Annika Forslund, Daniel Nygren, Anders Lekander, Line Obermeier, Gunnar Kotz och Ulrika Ridbäck. Fattas på bilden gör Astrid Dale, Arvid Mickelåker och Evelina Lindgren. Foto: Johan Andersson.*

## Ängsdagen den 15 juni

Ängskommittén ordnade en ängsdag i Alvena lindaräng i Vallstena den 15 juni. Huvudanledningen till denna aktivitet var att inviga en minnesbänk efter Erik W Ohlsson, som avled 2023. Den bekostades av medel från Ture Wahlgrens Ängsfond och tillverkades av snickaren Arvid Renard, barnbarn till Erik och boende på föräldragården i Vallstena. Virket till bänken var lund-alm som avverkats på grund av almsjuka. Totalt deltog ett 30-tal personer, huvudsakligen anhöriga till Erik och Vallstenabor. Efter tal av Hjalmar från Ängskommittén och

Lars Olsson från Gotlands Hembygdsförbund, ledde Hjalmar en vandring genom ett av Gotlands finaste ängen.



*Minnesbänken i Alvena lindaräng, Vallstena. Foto: Anders Lekander.*

## Ängsdagen den 9 november

Totalt deltog 48 personer. Ängsdagen hölls i Hangvar bygdegård. För året belönades 33 ängen. De som inte deltog vid Ängsdagen kunde senare hämta sin belöning hos Anders i Visby. Alla belönade fick förutom tavla eller diplom, även den av Ängskommittén specialframtagna faksimilupplagan av Anna Kajsa Hallgards bok *Solsänget* och den för året nya boken *Gotländska ängar – en katalog*. De som belönades med diplom fick även Erik W Ohlssons bok *Det gotländska ängnet* och de som så önskade *Handbok för ängshävdare* och *Plantering av träd i ängen*.

Mötesdeltagarna fick information av Christoffer Ulfsparre från Skogsstyrelsen om läget vad gäller almsjukan på Gotland. Maria Norderbrim och Annika Forsslund från Länsstyrelsen informerade om restaureringsstöd, utbildningar och åtgärdsprogram för hotade arter i ängsmiljö samt om ängar som ingår i naturreservat.

## Gotländska Ängskommittén 80 år

Under 2024 fyllde Gotländska Ängskommittén 80 år. Detta uppmärksammades genom en artikel i Gotlands Hembygdsförbunds årsbok *Från Gutabygd 2024*, skriven av Anders. Inklusiva bilder är artikeln på 20 sidor.

## Ängshävd på Gotland som immateriellt kulturarv

Under 2023 arbetades ett underlag fram för att **nominera Ängshävd på Gotland som ett immateriellt kulturarv**. Anders har samordnat arbetet med detta. Nomineringen förankrades i Ängskommittén och även i styrelsen i Gotlands Hembygdsförbund. Ansökan inlämnades till Institutet för språk och folkminnen under 2024, och i slutet av året fick vi besked om att gotländsk ängshävd godkännts som ett immateriellt kulturarv. Det kommer att offentliggöras under 2025.

## Ny ängskatalog

På uppdrag av Länsstyrelsen har Hjalmar färdigställt en katalog över Gotlands ängar. Den ersätter den gamla katalogen från 2001 och heter *Gotländska ängar – en katalog*. Varje änge presenteras på ett uppslag med färgbilder, historiska kartor och en kort historik. Inklusivt inledande texter omfattar boken 420 sidor. Ängskommittén disponerar ett fritt antal av boken och har valt att dela ut boken till dem som belönas under Ängsdagen i november. På så sätt kommer samtliga aktiva ängshävdare att få boken under en femårsperiod.

Ett boksläpp ordnades den 10 oktober i Hesselby järnvägskafé i Dalhem. Från Länsstyrelsen deltog projektledaren Maria Norderbrim plus medhjälpare och Ängskommittén representerades av Hjalmar, Göran och Anders. Totalt deltog ett fyrtital ängsintresserade.

## Almsjukan

Lundalm är en av karaktärsarterna i de gotländska ängerna och det är en rik biologisk mångfald knutna till arten. Det är därför väsentligt att vi även i framtiden har gott om alm i ängerna.

Skogsstyrelsen ansvarar för bekämpningen av almsjukan enligt rullande plan. Under året har noterats en oroande trend vad gäller antalet drabbade träd. En orsak kan vara en bättre och effektivare inventeringsmetodik, men det kan också röra sig om en faktisk ökning. Det är viktigt att bekämpningsarbetet genomförs noga och ges möjlighet att fortsätta, för att kunna hålla almsjukans utbredning på Gotland på en låg nivå.

## Verksamhet i övrigt

Gotländska Ängskommitténs hemsida har uppdaterats under året och finns under Sveriges Hembygdsförbund med adress: <https://www.hembygd.se/gotland/gotlandska-angskommittan>. Hjalmar är ansvarig för hemsidan.

Kommittén har också en **e-postgrupp** som består av aktiva ängshävdare där några utskick har gjorts under året. Hjalmar ansvarar för detta.

**Samverkan med Estland.** Ett nytt Life-projekt i Estland heter *Wooded meadows*. Det handlar om restaurering av bland annat träd- och buskbärande ängsmark. Gotländska Ängskommittén är en samarbetspart i projektet. Som del i denna samverkan besökte en delegation från Estland Gotland i maj. Hjalmar och Anders guidade gruppen en av dagarna till några av Gotlands fina ängen där olika restaureringsprojekt pågått.

Ett annat tänkt Life-projekt rör *gräsmarker på kalköar i Österyjön*, där Gotland finns med, men där Öland och några andra aktörer hoppat av. Restaurering av lövängar, strandbeten samt håll- och alvarmarker kan bli aktuellt. Plantering av resistent kloner av ask och alm övervägs. Det är ett sjuårigt projekt med en budgetram på nio miljoner euro. Annika Forsslund är sammanhållande för Gotlands del, och Estland ansvarar för själva ansökan.

**Kurser och rådgivning.** Ängskommitténs kunskaper har kommit till användning genom kurser och enskild rådgivning under året. Det har genomförts som direkta uppdrag från Länsstyrelsen i Gotlands län till Hjalmar. Kurserna blir tillfällen till erfarenhetsutbyte och förkovran. Många som sköter sitt änge uppskattar också möjligheten att få besök och tillfälle att diskutera olika frågor kring äng och hävd.

Även i år uppmuntrades att **skolelever får faga** i närliggande (eller andra) ängen.

Under året utkom boken **Tillverkning av traditionella räfsor**, författare Anders Lindberg och utgiven av Hantverkslaboratoriet vid Göteborgs universitet. Författaren besökte Gotland under våren och fick hjälp av Hjalmar och Anders med underlag rörande de gotländska räfsmodellerna.

Hjalmar medverkade i radions **Naturmorgon** i juni. De sände från Östergarns prästänge och Haugstains strandänge. Bra information om de gotländska ängarna och ängshävd.

I tidskriften Gårdskorset medverkade Hjalmar i nummer 1, 2024 under rubriken **Ängena – Guds gåva till människan – till nytta och njutning**. Bra ”reklam” för Gotlands ängar och ängshävd. Författare till artikeln är Lars Bäckman.

## Kontakter med Gotlands Hembygdsförbunds styrelse

Ängskommittén har haft flera underhandskontakter med styrelsen i Gotlands Hembygdsförbund under året, och är normalt med vid Hembygdsförbundets styrelsemöten genom Anders som adjungerad part. En stående punkt vid dessa möten har varit Ängskommitténs ekonomi. I förhållande till verksamheten är Ängskommitténs arbete ekonomiskt balanserat genom generösa bidrag från Stiftelsen Liljewalchska Donationen (20 000 kr), Prästlönetillgångar i Visby stift (20 000 kr), samt Elisabeth och Gunnar Bachérs fond inom Gotlands Hembygdsförbund (10 000 kr) samt Ture Wahlgrens Ängsfond vid behov.

Gunnar Kotz representerade Ängskommittén vid Hembygdsförbundets årsstämma 18 februari 2024 i Halla bygdegård.

## Sammanträden, ängsresor och möten

Ängskommittén sammanträdde den 17 januari (DBW:s lokal), 17 april (DBW:s lokal), 3 juli (hemma hos Line i Dalhem) samt 3 oktober (DBW:s lokal). Årets ängsresor genomfördes 5, 12 och 19 september. Totalt besöktes 47 ängar.

Vid mötena har Ängskommittén fört en löpande diskussion om nya idéer för att uppmuntra och långsiktigt säkra ängenas hävd. Vid ängsresorna kunde vi med glädje konstatera att de flesta besökta ängarna var i god hävd. Några var ohävdade eller i otillräcklig hävd.

Ständigt arbete pågår för att hålla vårt ängsregister så uppdaterat som möjligt vad gäller kontaktuppgifter till ansvariga, hävdstatus och utdelade belöningar. Detta arbete kräver en viss bevakning, för det händer hela tiden att ansvariga personer eller organisationer byts ut och att ängen hamnar i ohävd eller att nya ängen tillkommer.

*16 januari 2025, Gotländska Ängskommittén*



*Ängsdag i Alvena lindaräng den 15 juni 2024. Foto: Anders Lekander.*

# Årsbokslut 2024

Styrelsen för Gotlands hembygdsförbund (834000-9367) får härmed avge årsbokslut för räkenskapsåret 1 januari 2024 – 31 december 2024.

## Resultatdisposition

Styrelsen föreslår att den balanserade vinsten (kronor):

balanserade vinstmedel, Ängskommittén	17 570
balanserade vinstmedel, förbundet i övrigt	215 897
årets resultat	<u>- 881</u>
	232 586

disponeras så att:

gåvor till Hyllnings- och minnesfonden överförs till ändamålsbestämda medel	1 250
lämnade anslag ur donationsfonderna belastar ändamålsbestämda medel enligt not 4	- 257 188
direktavkastning på värdepapper överförs till ändamålsbestämda medel:	
till Ture Wahlgrens ängsfond	21 500
till övriga donationsfonder i relation till dessas inbördes storlek vid årets ingång	236 016
återvunna outnyttjade anslag ur David och Tyra Ahlqvists minnesfond	22 000
Ängskommitténs medel överförs	25 371
resterande fria medel överförs	<u>183 637</u>
	232 586

Förbundets resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkningar med tilläggsupplysningar.

## Resultaträkning

belopp i kronor	not	2024	2023
<b>Verksamhetsintäkter</b>	2		
Medlemsavgifter		50 738	48 888
Gåvor och bidrag	3		254 039
Bokförsäljning (nettoomsättning)		74 480	82 250
Övriga verksamhetsintäkter		12 550	69 003
<b>Summar verksamhetsintäkter</b>			<b>454 180</b>
<b>Verksamhetskostnader</b>	2		
Lämnade anslag	4		- 220 139
Råvaror och förnödenheter		- 595 480	- 247 120
Övriga externa kostnader		- 214 378	- 197 434
<b>Summa verksamhetskostnader</b>			<b>- 664 693</b>
<b>Resultat från finansiella poster</b>			
Direktavkastning på värdepapper		257 516	214 508
<b>Årets resultat</b>		<b>- 881</b>	<b>3 995</b>

## Balansräkning

belopp i kronor not 31 december 2024 31 december 2023

### TILLGÅNGAR

#### Anläggningstillgångar

Fastigheter, byggnader och nyttjanderätter		7 002	7 002
Sparrekonsten och övrigt		1 001	1 001
Värdepapper	5	5 189 184	5 335 646
<b>Summa anläggningstillgångar</b>		<b>5 197 187</b>	<b>5 343 649</b>

#### Omsättningstillgångar

Lager Ängskommittén		205 700	204 120
Boklager		1 000	1 000
Kundfordringar		3 270	3 790
Övriga kortfristiga fordringar		3 327	800
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		41 747	10 550
Likvida medel		50 236	27 728
<b>Summa omsättningstillgångar</b>		<b>305 280</b>	<b>247 988</b>

### SUMMA TILLGÅNGAR

**5 502 467** **5 591 637**

### EGET KAPITAL OCH SKULDER

#### Eget kapital

6

#### *Ändamålsbestämda medel*

Ändamålsbestämda medel		5 309 896	5 201 335
<b><i>Summa ändamålsbestämda medel</i></b>		<b><i>5 209 896</i></b>	<b><i>5 201 335</i></b>

#### *Balanserade vinstmedel*

Ängskommitténs medel		17 570	11 552
Balanserad vinst		215 897	226 481
Årets resultat		- 881	3 995
<b><i>Summa balanserade vinstmedel</i></b>		<b><i>232 586</i></b>	<b><i>242 028</i></b>

#### Summa eget kapital

**5 442 482** **5 443 363**

#### Kortfristiga skulder

Leverantörsskulder		-	938
Förskott		17 745	-
Övriga kortfristiga skulder		40 040	145 136
Upplupna kostnader		2 200	2 200
<b>Summa kortfristiga skulder</b>		<b>59 985</b>	<b>148 274</b>

### SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER

**5 502 467** **5 591 637**

## Tilläggsupplysningar

### Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsbokslutet är upprättat enligt BFNAR 2010:1 Ideella föreningar och registrerade trossamfund som upprättar förenklat årsbokslut samt tillämpliga delar av årsredovisningslagen.



## Tilläggsupplysningar, fortsättning

### Not 2 Uppdelad resultaträkning

	not	kansli och förlag	ändamåls- bestämt	Ängs- kommittén	elimineras	summa
<b>Intäkter</b>						
Medlemsavgifter		50 738	-	-	-	50 738
Gåvor och bidrag	3	567 662	1 250	79 970	- 194 313	454 569
Bokförsäljning		73 550	-	930	-	74 480
Övriga verksamhetsintäkter		12 550	-	-	-	12 550
Direktavkastning värdepapper		-	257 516	-	-	257 516
<b>Summa intäkter</b>		<b>704 500</b>	<b>258 766</b>	<b>80 900</b>	<b>- 194 313</b>	<b>849 853</b>
<b>Kostnader</b>						
Lämnade anslag	4	-	- 235 188	-	194 313	- 40 875
Tryckkostnader		- 50 774	-	-	-	- 50 774
Formgivning och ängspremier		- 50 000	-	- 36 220	-	- 86 220
Ängsdagen		-	-	- 5 109	-	- 5 109
Projektkostnader		- 428 516	-	- 29 970	-	- 458 486
Köpta kanslitjänster		- 148 805	-	-	-	- 148 805
Övriga förvaltningskostnader		- 58 665	-	- 1 800	-	- 60 465
<b>Summa kostnader</b>		<b>- 736 769</b>	<b>- 235 188</b>	<b>- 73 099</b>	<b>194 313</b>	<b>- 850 734</b>
<b>Årets resultat</b>		<b>- 32 260</b>	<b>23 578</b>	<b>7 801</b>	<b>-</b>	<b>- 881</b>

### Not 3 Erhållna gåvor och bidrag

#### Allmänt, gåvor och bidrag

Region Gotland, verksamhetsbidrag	92 000	92 000
Minnesgåvor (varav 950 kr genom Björn Håkansson)	1 250	1 150
Kvarnfonden, försäkringsbidrag	2 146	2 090
Kvarnfonden, Hundlausar Vamlingbo, norra kvarnen	7 119	31 371
Länsstyrelsen, värdefulla kulturmiljöer, Hundlausar norra	276 319	-
David och Tyra Ahlqvists minnesfond, Hundlausar norra	45 760	-
Elisabeth och Gunnar Bachérs fond, Hundlausar norra	99 318	-

#### Ängskommittén, gåvor och bidrag

Egendomsnämnden i Visby stift, verksamhetsstöd	20 000	15 000
Liljewalchska donationen, verksamhetsstöd	20 000	20 000
Elisabeth och Gunnar Bachérs fond, verksamhetsstöd	10 000	10 000
Gåvor till Erik W Ohlssons minne	-	2 800
Ture Wahlgrens ängsfond, bank i Alvena lindaräng	29 970	-
Region Gotland, projektstöd lövmarker och ängsdag	-	30 800
DBW, tryckbidrag för Handbok för gotländska ängshävdare	-	24 282
Estonian University of Life Science, ängshävd på ön Moon	-	15 807
Liljewalchska donationen, inköp av Det gotländska ängset	-	6 000

#### Från Gutabygd, tryckningsbidrag

Sällskapet DBW	25 000	20 000
Ragnar och Lydia Nilssons stiftelse (Fröjelstiftelsen)	5 000	9 000
Wilhelmina von Hallwyls Gotlandsfond	15 000	15 000

<b>Summa erhållna gåvor och bidrag, kronor</b>	<b>648 882</b>	<b>296 500</b>
Avgår gåvor och bidrag inom förbundets räkenskaper	- 194 313	- 43 461
<b>Netto, kronor</b>	<b>454 569</b>	<b>254 039</b>

## Tilläggsupplysningar, fortsättning

### Not 4 Beslutade anslag

	2024	2023
<b><i>Gotlands hembygdsförbunds kvarnfond</i></b>		
Försäkringsbidrag för Halvands kvarn, Garde	2 146	2 090
Renovering av Hundlausar norra kvarn, Vamlingbo	7 119	31 371
<b><i>Ture Wahlgrens ängsfond</i></b>		
Bänk i Alvena lindaräng, Vallstena	29 970	-
Trodertun vid Fjårdinge änge, Gothems sockenförening	-	10 000
<b><i>Christer Olssons hembygdsfond</i></b>		
Renovering av Suderbys kvarn, Hangvar	13 000	-
<b><i>Elisabeth och Gunnar Bachérs fond</i></b>		
Ängsvård, Gotländska ängskommittén	10 000	10 000
Renovering av Hundlausar norra kvarn, Vamlingbo	99 318	-
Antikvariska åtgärder, Vike minnesgård, Boge	-	27 372
Antikvariska åtgärder, Bläse kalkbruk, Fleringe	-	13 000
Renovering av Kronobryggan, Kyllaj hamnförening, Hellvi	-	20 000
Tun vid fattigstugan, Burs hembygdsförening	-	8 500
Trodertun vid Fjårdinge änge, Gothems sockenförening	-	20 000
Trodertun vid Petarve såg, Sanda hembygdsförening-	12 000	
Tryckbidrag sockenbok del 2, Lau hembygdsförening	-	10 000
<b><i>David och Tyra Ahlqvists minnesfond</i></b>		
Renovering av Hundlausar norra kvarn, Vamlingbo	45 760	-
Tryck- och formgivningsbidrag, föreningen GUSEM	-	12 500
Tryckbidrag, broschyr om estlandssvenskarna, Från Ai till Oi	-	18 000
Tryckbidrag, besöksplatser, Västerhejde hembygdsförening	-	7 000
<b><i>Gotlands hembygdsförbunds hyllnings- och minnesfond</i></b>		
Tryckbidrag, sockenboken Bara Bara	10 000	-
Tryckbidrag, boken Dansminnen Gotland	10 000	-
Landskapsvård, Vike minnesgård, Boge	7 875	-
Högbyskolan, aktiviteter vid Stavgard, Burs	2 000	-
Tryckbidrag, boken Hoburg och Sundre, Hoburgs hbf mfl	10 000	-
Tryckbidrag, Hejde sockenbok, Hejde sockenförening	10 000	-
Tryckbidrag, Lärbro krigssjukhus, Lärbro hembygdsförening	-	5 830
Tryckbidrag, Ragnar Bjersby, Lärbro hembygdsförening	-	5 000
Tryckbidrag, sockenbok, Etelhem hembygdsförening	-	10 000
Tryckbidrag, sockenbok del 2, Roma hembygdsförening	-	10 000
Tryckbidrag, Bruksföremålen, Östergarn-Gammelgarn hbf	-	10 000
Estniska fotspår på Gotland, Sverigeesternas riksförbund	-	20 000
Skyltning, Vike minnesgård, Boge	-	937
<b>Summa beslutade anslag, kronor</b>	<b>257 188</b>	<b>263 600</b>
Outnyttjade anslag återföres	- 22 000	-
Avgår anslag inom förbundets räkenskaper	- 194 313	- 43 461
<b>Netto, kronor</b>	<b>40 875</b>	<b>220 139</b>

## Tilläggsupplysningar, fortsättning

### Not 5 Värdepapper

	31 dec 2024	31 dec 2023
<i>SHB Auto 75 criteria, marknadsvärde</i>	3 396 663	3 091 251
SHB Auto 75 criteria, bokfört värde	2 625 007	2 634 999
<i>SHB Stiftelsefond, marknadsvärde</i>	2 581 381	2 509 177
SHB Stiftelsefond, bokfört värde	2 110 287	2 238 287
<i>SHB Auto 50 criteria (Ture Wahlgrens), marknadsvärde</i>	248 379	246 804
SHB Auto 50 criteria (Ture Wahlgrens), bokfört värde	226 945	231 180
<i>SHB Indexfond 100 (Ture Wahlgrens), marknadsvärde</i>	301 659	292 583
SHB Indexfond 100 (Ture Wahlgrens), bokfört värde	226 945	231 180
<b>Summa marknadsvärde</b>	<b>6 528 082</b>	<b>6 139 815</b>
<b>Summa bokfört värde</b>	<b>5 189 184</b>	<b>5 335 646</b>
Netto orealiserad vinst	1 338 898	804 169

### Not 6 Förändringar av eget kapital

	Ändamåls- bestämda medel	Ängs- kommitténs medel	Balanserad vinst	Årets resultat	Summa eget kapital
<b>Ingående balans</b>	<b>5 201 335</b>	<b>11 552</b>	<b>226 481</b>	<b>3 995</b>	<b>5 443 363</b>
Disposition av 2023 års resultat	8 561	6 018	- 10 584	- 3 995	-
Årets resultat				- 881	- 881
<b>Utgående balans</b>	<b>5 209 896</b>	<b>17 570</b>	<b>215 897</b>	<b>- 881</b>	<b>5 442 482</b>
<i>Eget kapital den 6 april 2025 förutsatt att årsstämman godkänner föreslagen resultatdisposition:</i>					
Disposition av 2024 års resultat	23 578	7 801	- 32 260	- 881	-
<b>Balans per den 6 april 2025</b>	<b>5 233 474</b>	<b>25 371</b>	<b>183 637</b>	<b>-</b>	<b>5 442 482</b>

### Fördelning av ändamålsbestämda medel på donationsfonderna, efter respektive års årsstämma:

	6 april 2025	18 februari 2024
Gotlands hembygdsförbunds kvarnfond	0	9 265
Ture Wahlgrens ängsfond	453 890	462 360
Christer Olssons hembygdsfond	500 146	500 000
Elisabeth och Gunnar Bachérs fond	2 509 840	2 488 310
David och Tyra Ahlqvists minnesfond	892 200	870 200
Gotlands hembygdsförbunds hyllnings- och minnesfond	877 378	879 761
<b>Summa ändamålsbestämda medel</b>	<b>5 233 474</b>	<b>5 209 896</b>

Visby den 13 januari 2025

Lars Olsson	Christer Mårtensson	Magnus Röcklinger
Per Sundberg	Gunilla Dahlin	Lotta Landerholm
Kjellåke Nordström	Arne Pettersson	

# Revisionsberättelse för Gotlands hembygdsförbund

Undertecknade revisorer som utsetts att granska Gotlands hembygdsförbunds räkenskaper och styrelsens förvaltning för år 2024, får efter slutförd revision avge följande berättelse.

Det är styrelsen som har ansvaret för föreningens ekonomi och verksamhet. Vårt ansvar begränsas till de handlingar och uppgifter som vi fått oss tillhanda.

För fullgörande av vårt uppdrag har vi tagit del av föreningens räkenskaper och däri intagna resultat- och balansräkningar, protokoll och andra handlingar som lämna upplysningar om föreningens ekonomi och förvaltning.

Den av oss företagna revisionen har inte givit anledning till anmärkning med avseende på till oss överlämnade revisionshandlingar, föreningens bokföring eller eljest beträffande förvaltningen av föreningens angelägenheter.

Vi tillstyrker:

- Att i årsbokslutet intagen balansräkning per den 31 december 2024 och intagen resultaträkning omfattande 2024 fastställs.
- Att resultatet disponeras i enlighet med styrelsens förslag.
- Att styrelsen beviljas ansvarsfrihet för förvaltningen för den tid revisionen omfattar.

Visby den 17 januari 2025

Margareta Närström

Alvar Stenqvist



*Lekar vid Vike minnesgård i Boge. Foto: Joel Nilsson.*

# Verksamhetsplan för Gotlands hembygdsförbund 2025 – 2026

## Den svenska hembygdsrörelsens grundsyn

Hembygdsrörelsen är en del av det levande samhället. Den skapar broar mellan det förgångna, nutiden och framtiden. Hembygdsrörelsen har ett humanistiskt och demokratiskt synsätt. Den är öppen för alla, oavsett bakgrund. Den respekterar kulturarvets skiftande former i tid och rum. Hembygdsarbetet skapar gemenskap, trygghet och identitet. Intresset för kulturarvet är drivkraften i engagemanget för hembygden. Här möts alla generationer.

## Målsättning för Gotlands hembygdsförbund

Gotlands hembygdsförbunds ändamål är att vårda och synliggöra hembygdens kultur och miljö så att de blir en naturlig grund för ett gott liv. Gotlands hembygdsförbund är också kontaktyta mellan Sveriges hembygdsförbund och de lokala hembygdsföreningarna på ön. Gotlands hembygdsförbund kallar till vårmöte med föreningsstämma i april och till ett höstmöte under november månad.

## Förbundet ska i detta syfte arbeta för att:

- Kunskapen om och känslan för hembygdens natur- och kulturarv fördjupas och förs vidare till kommande generationer.
- Kultur- och naturhistoriska minnen och miljöer tas tillvara och görs tillgängliga för alla.
- Kulturarv, miljö, tradition och hävdvunnen sed på Gotland skyddas vid planering och förändring av samhället samt verka för en positiv utveckling av en levande landsbygd.
- Stödja arbetet för tillvaratagande och vårdande av samlingar, uppgifter och bilder av kulturhistoriskt intresse, vilka belyser den gotländska kulturens utveckling och särart.
- Främja vetenskaplig forskning vad avser hembygdsvård, ängsvård och hembygdsforskning samt annan forskning rörande Gotland.
- Främja samarbete mellan organisationer och föreningar inom förbundet.



*Utlastningshamnen på Furillen i Rute 1974. Bo Norrgårds samling vid Föreningen Gotlandstågets arkiv.*

## Övergripande arbete

Den gotländska hembygdsrörelsen arbetar för att bevara och rädda viktiga delar av det gotländska natur- och kulturarvet. Att bevara och vårda är grundläggande frågor för kulturmiljövården, men det är lika viktigt att synliggöra och tillgängliggöra vårt kulturarv som vi skapar idag.

Gotlands hembygdsförbund företräder hembygdsrörelsens intressen på regional nivå och ska bidra till att synliggöra och marknadsföra hembygdsrörelsen genom att lyfta fram statistik över och lyfta hur betydelsefullt det ideella arbetet är i det gotländska samhället.

Förbundet samverkar bland annat med Gotlands Museum, Sveriges hembygdsförbund, Länsstyrelsen i Gotlands län och hembygdsförbunden i nätverket *Hembygd Öst*. Det ingår i Gotlands kulturarvsråd och sitter med i ett stort antal stiftelser och föreningar.

Förbundet stödjer medlemsföreningarna i arbetet med hembygden samt det lokala natur- och kulturarvet, arrangerar utbildningar som föreningskunskap, föryngring, digitalisering av arkiv och IT-utveckling.

Förbundet innehar och ska delar ut medel från fyra fonder jämte Ängskommitténs Ture Wahlgrens ängsfond. David och Tyra Ahlqvists minnesfond för gotländsk kulturminnesvård, byggnadsvård och hembygdsforskning. Elisabeth och Gunnar Bachérs fond för gotländsk kulturmiljövård genom anslag till byggnadsvård och landskapsvård. Gotlands hembygdsförbunds hyllnings- och minnesfond för vård av, intresse och kunskap kring samt tillgänglighet till det gotländska kulturarvet. Slutligen, Christer Olssons hembygdsfond för stöd av underhåll och restaurering av kulturhistoriska byggnader och andra anläggningar.

Hembygdsförbundets förlag ger årligen ut årsboken *Från Gutabygd*, som forum för gotländsk hembygdsforskning.

Förbundets ängskommitté stödjer ängshävdare och sprider kunskap om god ängshävd på Gotland. En viktig uppgift är att regelbundet besöka Gotlands alla ängen och se över och diskutera skötsel. Ängskommittén bevakar frågor gällande miljöersättningar och annan aktuell information och förmedlar detta.




*Deltagare från årets belönade ängen vid ängsdagen i Hangvar den 9 november 2024. Foto: Anders Lekander.*



# Budget 2025

Budget 2025, tkr	kansli och förlag	ändamåls- bestämt	Ängskom- mittén elimineras	summa	
<b>Intäkter</b>					
Medlemsavgifter	50	-	-	50	
Gåvor och bidrag	143	0	50	- 12	181
Bokförsäljning	75	-	-	-	75
Övriga verksamhetsintäkter	20	-	-	-	20
Direktavkastning värdepapper	-	220	-	-	220
<b>Summa intäkter</b>	<b>288</b>	<b>220</b>	<b>50</b>	<b>- 12</b>	<b>546</b>
<b>Kostnader</b>					
Lämnade anslag	-	- 220	-	12	- 208
Råvaror och förnödenheter					
Tryckkostnader	- 51	-	-	-	- 51
Formgivning och ängspremier	- 50	-	- 39	-	- 89
Ängsdagar	-	-	- 6	-	- 6
Övriga externa kostnader					
Köpta kanslitjänster	- 152	-	-	-	- 152
Övriga förvaltningskostnader	- 57	-	- 2	-	- 59
<b>Summa kostnader</b>	<b>- 310</b>	<b>- 220</b>	<b>- 47</b>	<b>12</b>	<b>- 565</b>
<b>Budgeterat resultat</b>	<b>- 22</b>	<b>0</b>	<b>3</b>	<b>-</b>	<b>- 19</b>

Utfall 2024, tkr	kansli och förlag	ändamåls- bestämt	Ängskom- mittén elimineras	summa	
<b>Intäkter</b>					
Medlemsavgifter	51	-	-	51	
Gåvor och bidrag	568	1	80	- 194	455
Bokförsäljning	73	-	1	-	74
Övriga verksamhetsintäkter	13	-	-	-	13
Direktavkastning värdepapper	-	257	-	-	257
<b>Summa intäkter</b>	<b>705</b>	<b>258</b>	<b>81</b>	<b>- 194</b>	<b>850</b>
<b>Kostnader</b>					
Lämnade anslag	-	- 235	-	194	- 41
Råvaror och förnödenheter					
Tryckkostnader	- 51	-	-	-	- 51
Formgivning och ängspremier	- 50	-	- 36	-	- 86
Ängsdagar	-	-	- 5	-	- 5
Projektkostnader	- 428	-	- 30	-	- 458
Övriga externa kostnader					
Köpta kanslitjänster	- 149	-	-	-	- 149
Övriga förvaltningskostnader	- 59	-	- 2	-	- 61
<b>Summa kostnader</b>	<b>- 737</b>	<b>- 235</b>	<b>- 73</b>	<b>194</b>	<b>- 851</b>
<b>2024 års resultat</b>	<b>- 32</b>	<b>23</b>	<b>8</b>	<b>-</b>	<b>1</b>



**Gotlands hembygdsförbunds årsstämma den 6 april 2025  
i Kräklingbo bygdegård**

**Program**

- 15:00** Otendag serveras, ombudsregistrering.
- 15:30** Torsburgs hembygdsförening berättar om sin verksamhet och berättar om tiden efter den stora branden 1992.
- 16:00** Utdelande av hedersnålar m.m.
- 16:15** Årsstämman börjar
- 17:15** Information
- 17:30** Avslutning